

Informationssamtalet i sammanfattning

Information kring vårdnad, boende och umgänge

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSTÖD

Lösningar för barnets bästa

För att stärka barnrättsperspektivet i vårdnadsprocessen och - om möjligt - undvika en tvist i i domstol, har regeringen beslutat att införa en lag om informationssamtal.

I praktiken innebär detta att föräldrar som överväger att inleda en tvist i domstol om vårdnad, boende och umgänge först ska få information om den hjälp och det stöd som de kan få för att kunna hitta en lösning utan en domstolsprocess - med barnets bästa i fokus.

Här följer en kort sammanfattning om informationssamtal och de steg som kan bli aktuella efter detta samtal.

"Det hade varit en jobbig tid, för alla inblandade. Men tack vare informationsmötet såg de en ljusning"

Sammanfattning av informations-samtalet och nästa viktiga steg

Den nya lagen om informationssamtal gäller från första januari 2022. Från första mars 2022 är det dessutom krav på att den förälder som inleder en tvist i domstol om vårdnad, boende och umgänge dessförinnan ska ha deltagit i ett informationssamtal.

Samtalet ger en överblick över vilka stöd som finns för att hitta en samförståndslösning och därmed undvika en domstolsprocess. Informationssamtalet tydliggör också vad som händer om man inte kommer överens eller om en samförståndslösning inte är lämplig.

Det är i första hand socialnämnden/familjerätten i den kommun där ditt barn är folkbokfört som ansvarar för informationssamtalet. Detta samtal är alltid kostnadsfritt för föräldrarna.

Frivilliga samarbetsamtal

Ofta är det bäst för barnet om föräldrarna själva kan komma överens. Under informationssamtalet informeras du därför om möjlighet till så kallade samarbetsamtal. Det är strukturerade samtal under trygg och sakkunnig ledning. Samarbetsamtalen syftar till att föräldrar löser frågor kring vårdnad, boende, umgänge och barnets försörjning genom att gemensamt komma fram till vad som är bäst för barnet.

Samtalen kan ske i samband med eller efter en separation men också med föräldrar som inte alls levt tillsammans. Förutom att enas i frågor kring barnen, är målet med samtalen också att föräldrarna ska förbättra sin förmåga att samarbeta kring barnets behov och önskemål.

OBS: Samarbetsamtal ersätter inte eventuella familjerådgivningssamtal, eftersom dessa samtal har olika fokus: **Familjerådgivning** fokuserar på relationen mellan dig och din partner. **Samarbetsamtalen** handlar om förutsättningarna för ett fungerande samarbete och kommunikation kring barnen efter en separation.

Om ni kommer överens

Om du och den andra föräldern enas om barnets boende eller umgänge kan ni antingen göra en muntlig överenskommelse eller upprätta ett avtal. Avtalet blir juridiskt bindande när det godkänns av socialnämnden. Det är alltid barnets bästa som är avgörande och står i fokus när avtalet ska godkännas.

Vårdnaden om barnet kan antingen vara ensam eller gemensam och kan ändras på tre sätt. Antingen genom avtal som godkänns av socialnämnden, genom dom i tingsrätten eller genom gemensam anmälan till Skatteverket. Det sistnämnda alternativet är dock endast möjligt när anmälan gäller gemensam vårdnad och då det inte tidigare fattats något beslut om vårdnaden.

Ett avtal som skrivs hos familjerätten är juridiskt bindande på samma sätt som en dom i tingsrätten. Det är alltid barnet som står i fokus vid bedömningen och en utredning görs för att klargöra om avtalet är till barnets bästa innan avtalet godkänns av socialnämnden i den kommun barnet är folkbokfört.

När det INTE är möjligt att hitta samförståndslösningar

Det finns situationer då det inte är möjligt eller lämpligt att hitta

samförståndslösningar. Ett exempel är om våld eller andra övergrepp förekommit. I dessa situationer kan det vara bäst om domstolen får besluta vad som är bäst för barnet.

Hur lång tid processen i domstol tar i ett vårdnads-, boende- och umgängesärende är svårt att säga. Det kan ta upp till ett år, men det finns exempel på mål som tagit både kortare och längre tid. Detta beror bland annat på att försök till samförståndslösningar och överenskommelser görs även sedan domstolsprocessen inletts, men också på att en dom kan överklagas.

Om domstolsprocessen

Stämning

För att en domstol ska ta upp en fråga om vårdnad, boende eller umgänge krävs det att någon av föräldrarna ansöker om stämning. Undantag kan göras om det redan pågår ett mål om äktenskapsskillnad i tingsrätten, då detta mål även kan inkludera frågor om vårdnad, boende och umgänge.

Om någon av föräldrarna ansökt om stämning, kan båda parter begära att tingsrätten ska besluta på ett visst sätt. Den som vill ansöka om stämning kan skriva en egen ansökan eller använda Domstolsverkets blankett. Ansökningsavgiften är 900 kr (för år 2022). För att tingsrätten ska kunna behandla din ansökan behöver du även bifoga ett personbevis för barnet. Personbeviset beställer du via Skatteverket. Du ska också bifoga ett samtalsintyg som visar att du deltagit i ett obligatoriskt informations-samtal. Intyget utfärdas av den samtalsledare som genomfört informationssamtalet. Om intyget inte skickas med kan din ansökan komma att avvisas av tingsrätten.

Rättsskydd och rättshjälp

Den som företräder dig i domstol kallas ombud. Ett ombud är vanligtvis en advokat eller en annan person med juridisk utbildning. Du bestämmer själv om du vill ha ett ombud eller inte, och du står själv för kostnaden. I mål om vårdnad, boende eller umgänge ska parterna normalt betala sina egna rättegångskostnader.

Har du hemförsäkring kan du eventuellt få ersättning genom den i samband med en tvist. Det kallas rättsskydd. Rättsskydd är ett försäkringsskydd som ingår i de flesta hem-, villa- och fritidshusförsäkringar. Ditt försäkringsbolag ger dig närmare information om vad som ingår i rättsskyddet.

I vissa fall är det möjligt att få hjälp av staten att betala delar av dina rättegångskostnader. Det kallas rättshjälp. Rättshjälp är ekonomisk hjälp för den som inte har rättsskydd. För att få rättshjälp krävs bland annat att din inkomst inte överstiger en viss nivå som för närvarande är 260 000 kr per år (2022)

Huvudregeln är att du ska utnyttja rättsskyddet i din försäkring när du behöver ekonomisk hjälp i en tvist. Om du inte har

- [Blankett för ansökan om stämning](#)
- [Aktuellt belopp för ansökningsavgift](#)
- [Blankett för att beställa personbevis](#)
- [Har du rätt till rättshjälp? / Hur mycket är aktuellt belopp?](#)

någon försäkring eller försäkringen inte gäller kan du kontakta en advokat eller annat juridiskt ombud för rådgivning. Ombudet kan hjälpa dig att lösa tvisten, antingen utanför domstol eller i domstol. En ansökan om rättshjälp kan skickas till Rättshjälpsmyndigheten eller till domstolen, om ärendet redan finns hos domstol. Rättshjälpsmyndigheten eller domstolen beslutar sedan om du har rätt till detta ekonomiska stöd.

Muntlig förberedelse

Tingsrätten kallar er till en muntlig förberedelse. Syftet med det mötet är att ni föräldrar ska få berätta för domaren vad ni tycker är bäst för barnet. Domaren har till uppgift att reda ut målet och har en skyldighet att, om möjligt, hjälpa er föräldrar att komma fram till en samförståndslösning som är till barnets bästa.

Det kan hända att du och den andra föräldern under förberedelsen kommer överens om en tillfällig eller slutlig lösning för barnet. I sådana fall kan tingsrätten besluta i enlighet med vad ni har kommit överens om. En förutsättning är att er överenskommelse överensstämmer med vad som är bäst för barnet. Om ni inte är överens kan domaren besluta vad som ska gälla tills vidare, det vill säga under tiden som tvisten pågår. Detta tillfälliga beslut kallas på juridiskt språk för ett *interimistiskt beslut*. Domaren kan också besluta om samarbetsamtal eller medling.

Upplysningar inför ett tillfälligt beslut

Inför detta interimistiska beslut kan domstolen begära upplysningar från socialtjänstens familjerätt. Det innebär att en handläggare på familjerätten hämtar in uppgifter från socialtjänstens register, polisregistret samt, om det inte är olämpligt från dig, den andre föräldern och barnet. Handläggaren lämnar däremot inte något eget förslag till beslut.

Domstolen kan därefter fatta ett interimistiskt beslut om vårdnad, boende och umgänge.

Samarbetsamtal, medling och utredning

Samarbetsamtal

Om ni inte tidigare deltagit i samarbetsamtal kan tingsrätten fatta beslut om detta. Det innebär att socialnämnden får i uppdrag att anordna samarbetsamtal som utgår från barnets behov. Tingsrätten bestämmer tidsramen och domstolsför-

handlingarna kan under denna tid förklaras vilande. Efter avslutat uppdrag hos socialnämnden meddelas tingsrätten om en överenskommelse har nåtts eller ej.

Medling

Om tingsrätten uppdrar åt en medlare att försöka hjälpa er att nå en samförståndslösning som är förenlig med barnets bästa ska medlingen i allmänhet utföras inom fyra veckor. Tingsrätten kan lämna närmare anvisningar till medlaren om vad han eller hon ska iaktta när uppdraget utförs. Medlaren lämnar efter avslutat uppdrag en redogörelse till domstolen för de åtgärder som har vidtagits.

Utredning

Om vare sig samarbetsamtal eller medling är aktuellt kan rätten uppdra åt socialnämnden att genomföra en mer omfattande utredning för att se vad som är bäst för barnet.

Socialnämnden/familjerätten utser då en utredare som bokar ett första möte med föräldrarna, antingen med er gemensamt eller enskilt. Vid detta möte får ni information om det fortsatta utredningsarbetet. Hembesök görs hos er båda och samtal med både er och barnet äger rum. Ytterligare samtal med er och barnet sker i allmänhet på familjerättens kontor. Uppgifter från skola, förskola, socialregister och polisregister samlas in samt, om samtycke finns, även från hälso- och sjukvården. Uppgifterna sammanställs därefter i en utredningsrapport där en beskrivning av olika lösningar och dess konsekvenser för barnet lämnas. Avgörande för bedömningen är vad som är bäst för barnet. Det innebär att utredaren i bedömningen ska se till barnets behov av en nära och god kontakt med båda föräldrarna samt beskriva om det finns en risk för att barnet eller någon annan i familjen far illa. Ni föräldrar ges möjlighet att lämna synpunkter på utredningen som ska vara slutförd inom fyra månader. Bedömning samt förslag till beslut lämnas därefter till domstol och föräldrar.

Flera muntliga förberedelser, huvudförhandling och dom

Tingsrätten kan hålla flera muntliga förberedelser i ett mål. Om ni föräldrar inte lyckas komma överens håller tingsrätten slutligen

en huvudförhandling där som regel ni föräldrar och eventuellt också vittnen hörs. Även skriftlig bevisning kan läggas fram. Därefter beslutar rätten vad som ska gälla beträffande vårdnad, boende och umgänge. Avgörande för beslutet är vad som är bäst för barnet.

Oftast meddelas domen vid ett senare tillfälle. Tingsrättens ordförande talar då om vilken dag och vilket klockslag som domen kommer att meddelas. När domen meddelats skickas den till er eller till ert ombud.

Vid bedömningen av om ni ska ha gemensam vårdnad eller om en av er ska ha ensam vårdnad fäster rätten avseende särskilt vid er förmåga att sätta barnets behov främst och ta gemensamt ansvar i frågor som rör barnet.

Att överklaga ett domslut

En förälder som vill överklaga tingsrättens tillfälliga beslut eller domen i ett tvistemål ska göra detta skriftligen. Skrivelsen skickas till tingsrätten men adresseras till hovrätten. Skrivelsen ska ha kommit in till tingsrätten inom tre veckor från den dag då beslutet eller domen meddelades, eller (i vissa fall) från den dag då parten fick del av beslutet. Det framgår av beslutet eller domen hur man gör om man vill överklaga.

För att hovrätten ska pröva beslutet eller domen krävs att hovrätten meddelar prövningstillstånd, det vill säga att hovrätten anser att domen har en så stor betydelse att det kan hjälpa tingsrätter att döma i liknande fall - ett så kallat prejudikat.

Beviljas prövningstillstånd, ska överklagandet delges din motpart som i sin tur måste svara skriftligen inom en viss tid.

De tillfälliga (interimistiska) besluten kan inte överklagas till Högsta domstolen. Hovrättens dom kan däremot överklagas men för att Högsta domstolen ska pröva domen krävs även här prövningstillstånd.

För mer information:
www.mfof.se/informationssamtal

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSTÖD